

Kronika nr 14

*...Cząstka pracy wykonana
i znów cząstka, i znów cząstka,
i znów noc, i znów od rana
do cząstki dodana cząstka...*

Konstanty Ildefons Galczyński

30 maja 2012 roku Lubelski Uniwersytet Medyczny uhonorował tytułem doktora honoris causa prof. dr. hab. Eberharta Zrennera z Niemiec, specjalistę zajmującego się m.in. patofizjologią widzenia, neurookulistyką oraz wrodzonymi chorobami zwyrodnieniowymi siatkówki. Prof. Eberhart Zrenner jest organizatorem Centrum Badań nad Narządem Wzroku Uniwersyteckiego Szpitala Okulistycznego w Tübingen w Niemczech i jego długoletnim dyrektorem.

Fot. 1. JM rektor Uniwersytetu Medycznego w Lublinie prof. dr hab. n. med., dr h.c. mult. Andrzej Książek oraz prof. dr hab. n. med., dr h.c. mult. Eberhart Zrenner.

Zakres badań naukowych prof. Zrennera obejmuje: fizjologię i patofizjologię układu wzrokowego, neurookulistykę, czynnościowe i neurofarmakologiczne badania *in vivo*, rejestrowanie odpowiedzi z pojedynczych komórek siatkówki kręgowców, psychofizykę, elektrofizjologię kliniczną, widzenie barw, neurodegenerację, genetykę okulistyczną, nieinwazyjne metody badania funkcji oka, toksykologię oczną oraz implanty podsiatkówkowe. Prof. Eberhart Zrenner pełni funkcję koordynatora wieloosrodkowych prac badawczych nad stworzeniem mikroftodiodowych płaszczyzn zastępujących obumarłe fotoreceptory. Jest pionierem w dziedzinie badań zmierzających do stworzenia tzw. sztucznej siatkówki, autorem i współautorem 461 artykułów – Impact Factor wynosi ponad 704 punkty, liczba cytowań 8729.

Prof. Eberhart Zrenner pełni wiele funkcji naukowych – jest prezydentem Międzynarodowego Towarzystwa Elektrofizjologii Klinicznej Widzenia, a także Europejskiego Instytutu Widzenia, redaktorem: „Clinical Vision Sciences”, „Vision Research”, „Neuro-

-Ophthalmology” oraz „Investigative Ophthalmology and Visual Science”.

Profesora uhonorowano licznymi nagrodami i wyróżnieniami – otrzymał m.in. Bartimaeus Award, Alcon Research Award, nagrodę von Graefego Niemieckiego Towarzystwa Okulistycznego, tytuł Profesora Honorowego Uniwersytetu w Giessen, Medal Uniwersytetu Karola w Pradze, Krzyż Zasługi Republiki Federalnej Niemiec na Wstędze, tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Naresuan na Tajlandii.

Od 12 lat Katedra Okulistyki Uniwersytetu Medycznego w Lublinie współpracuje z prof. Eberhartem Zrennerem. W tym okresie wielu lekarzy z Katedry i Kliniki Okulistyki UML odbywało w Tybindze staże i szkolenia naukowe oraz wygłaszało referaty. W Instytucie kierowanym przez prof. Zrennera 5-letni staż naukowy odbył dr hab. n. med. Robert Rejda.

Współpraca prof. Zrennera z Katedrą i Kliniką Okulistyki Uniwersytetu Medycznego w Lublinie przyczyniła się w znacznym stopniu do rozwoju naukowego wielu osób. Opublikowano 23 prace naukowe o wysokim współczynniku Impact Factor. Dwie osoby otrzymały stopień doktora nauk medycznych.

Miło mi powiadomić Państwa, że dnia 17.01.2013 roku Pan Prezydent Bronisław Komorowski nadał dr. hab. n. med. Jackowi P. Szafflikowi tytuł profesora.

Profesor Jacek P. Szafflik jest pracownikiem Katedry i Kliniki Okulistyki II Wydziału Lekarskiego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Jest chirurgiem przedniego odcinka oka, szczególnie specjalizującym się w przeszczepach rogówki. Wiedzę o współczesnych technikach operacyjnych poszerzał na stażach i kursach w ośrodkach w Portland, Cincinnati i Erlangen.

Jest zaangażowany we wdrażanie innowacyjnych technik chirurgicznych – w 2008 roku wykonał pionierski w skali kraju zabieg przeszczepu warstwowego tylnego rogówki z zastosowaniem mikrokeratomu do wypreparowania płatk, z ang. Descemet Stripping Automated Endothelial Keratoplasty (DSAEK). W 2010 roku przeprowadził pierwszy w Polsce przeszczep błony Descemeta (DMEK) oraz opracował i po raz pierwszy zastosował technikę przeszczepienia owalnego płatk przeszczepu warstwowego tylnego (Oval-DSAEK). Ma największe w Polsce doświadczenie w operacjach zaćmy z wykorzystaniem lasera femtosekundowego – ten nowatorski rodzaj zabiegów wykonuje od stycznia 2012 roku.

Zainteresowania naukowe dotyczą przede wszystkim fizjologii i patologii rogówki i powierzchni oka, a także wykorzystania no-

wych technik obrazowania oraz genetycznych aspektów chorób w okulistyce.

Głównie aktualnie realizowane projekty badawcze dotyczą badań molekularnych nad zwyrodnieniem plamki związanym z wiekiem, jaskrą, stożkiem rogówki oraz dystrofią Fuchsa.

Jest recenzentem licznych czasopism okulistycznych, m.in.: „Ophthalmology”, „Cornea”, „Molecular Vision”, „British Journal of Ophthalmology” czy „Graefe’s Archive of Ophthalmology”. Jest autorem lub współautorem ponad 130 publikacji pełnotekstowych o łącznym współczynniku oddziaływania Impact Factor ponad 80, czterech książek oraz licznych doniesień zjazdowych i wykładów na zaproszenie. Od października 2012 pełni funkcję redaktora naczelnego „Kliniki Ocznej”, czasopisma Polskiego Towarzystwa Okulistycznego.

Moje gratulacje. Życzę Panu Profesorowi dalszych sukcesów w pracy zawodowej i szczęścia w życiu osobistym.

Fot. 2. Prezydent Bronisław Komorowski wręcza dr. hab. n. med. Jackowi P. Szaflikowi tytuł profesora.

Mamy kolejnych nowych doktorów habilitowanych.

Dnia 24 października 2012 roku w Instytucie Centrum Zdrowia Matki Polki w Łodzi odbyło się kolokwium habilitacyjne dr n. med. Zofii Michalewskiej. Rada Naukowa Instytutu po zapoznaniu się z opiniami recenzentów, tezami pracy i treścią wykładu jednomyślnie podjęła uchwałę o przyznaniu dr n. med. Zofii Michalewskiej tytułu doktora habilitowanego. Rozprawa została przygotowana w Klinice Okulistycznej „Jasne Błonia” i oparta była na 5 pracach opublikowanych w latach 2010 i 2011 w czasopismach: „Der Ophthalmologe”, „Graefe’s Archive for Clinical and Experimental Ophthalmology”, „Retina”, „Ophthalmic Surgery Lasers and Imaging” o łącznym wskaźniku Impact Factor – 8,709.

Habilitantka pracuje w Klinice Okulistycznej „Jasne Błonia” w Łodzi oraz w III Szpitalu Miejskim im. Dr. K. Jonschera w Łodzi na oddziale okulistycznym (na stanowisku asystenta).

Tytuł rozprawy habilitacyjnej: „Nowa teoria patogenezy i leczenia niepełnościennych otworów w plamce”. Recenzentami byli profesorowie: Roman Goś, Krystyna Raczyńska, Wanda Romaniuk i dr hab. n. med. Robert Rejdak.

Autorka podjęła się badania niepełnościennych otworów w plamce za pomocą spektralnej optycznej koherentnej tomografii (SOCT). Niepełnościenne otwory w plamce po raz pierwszy opisał i sklasyfikował D. Gass w 1975 roku. Rozróżnił on dwa podtypy

otworów niepełnościennych: otwór warstwowy oraz pseudo-otwór, podkreślając przy tym, że są to dwa schorzenia o odrębnej patogenezie. Autorka na podstawie kompleksowych badań struktury siatkówki w SOCT w wielomiesięcznej obserwacji oraz wyników witektonii bez stosowania tamponady wykazała, że samoistne otwory niepełnościenne plamki stanowią jedną jednostkę chorobową niezależnie od obrazu SOCT i są wariantem błon nasiatkówkowych. Schorzenie to powinno być różnicowane z wtórnymi otworami niepełnościennymi plamki w przebiegu schorzeń naczyniowych. Autorka wykazała, że w przypadku samoistnych niepełnościennych otworów w plamce dochodzi początkowo do wyrwania fragmentu błony granicznej wewnętrznej w obszarze dołeczka, indukuje to powstanie błony nasiatkówkowej, a w okresie późniejszym powstanie obrazów typowych dla niepełnościennych otworów w plamce w SOCT.

Tezy rozprawy habilitacyjnej zostały przedstawione również w postaci filmu wideo, który został nagrodzony na zjazdach: *American Society of Retina Specialists*, *European VitreoRetinal Society* oraz *Deutsche Ophthalmochirurgen*. Jedną z publikacji wchodzących w skład rozprawy została przygotowana na zaproszenie redaktora czasopisma „Ophthalmic Surgery, Lasers and Imaging”.

Fot. 3. Prof. Przemysław Oszukowski, dyrektor Instytutu Centrum Zdrowia Matki Polki, wręcza dr n. med. Zofii Michalewskiej dyplom doktora habilitowanego.

Dnia 21 listopada 2012 roku odbyło się kolokwium habilitacyjne dr n. med. Małgorzaty Figurskiej z Kliniki Okulistycznej Wojskowego Instytutu Medycznego w Warszawie.

Tytuł rozprawy habilitacyjnej: „Ocena efektów terapii nieselektywnym inhibitorem czynnika wzrostu śródbłonka naczyń w oparciu o kryteria aktywności wysiękowego zwyrodnienia plamki związanego z wiekiem”.

Recenzentami byli profesorowie: Jerzy Szaflik, Jarosław Kocięcki, Edward Wylęgała, Danuta Karczewicz.

Temat, który habilitantka podjęła w pracy, to skuteczność elastycznego schematu iniekcji ranibizumabu w odniesieniu do poszczególnych postaci wysiękowego AMD. Autorka wykazała, że elastyczny schemat leczenia wysiękowego zwyrodnienia plamki związanego z wiekiem oparty na kryteriach aktywności choroby daje najlepsze efekty czynnościowe w zakresie poprawy i stabilizacji ostrości wzroku w przypadkach klasycznej neowaskularyzacji podsiatkówkowej przy najmniejszej liczbie koniecznych iniekcji ranibizumabu.

W postaciach ukrytych wysiękowego AMD stosując terapię ranibizumabem wg kryteriów aktywności choroby, należy się spodziewać stabilizacji ostrości wzroku bez istotnych różnic w liczbie zyskanych liter ETDRS oraz koniecznych iniekcji między zmianami o typie włóknisto-naczyniowego odwarstwienia nabłonka barwnikowego a późnym przeciekiem z nieokreślonego źródła. Niezależnie od postaci wysiękowego AMD elastyczny schemat terapeutyczny poprawia i stabilizuje parametry morfologiczne grubości i objętości siatkówki w obszarze plamki, uwidacznia to badanie optycznej koherentnej tomografii. W oczach, w których nabłonek barwnikowy jest sfaldowany, leczonych wg elastycznego schematu dawkowania ranibizumabu należy spodziewać się stabilizacji ostrości wzroku. Jednymi z czynników wystąpienia fałdów nabłonka barwnikowego w oczach z włóknisto-naczyniowym odwarstwieniem RPE mogą być początkowy większy przeciek oraz zniekształcona linia RPE.

Obu Paniom gratuluję i życzę dalszych sukcesów naukowych oraz dużo szczęścia w życiu osobistym.

Miło mi poinformować, że zwiększyło się grono doktorów nauk medycznych z dziedziny okulistyki.

20 listopada 2012 roku w Wojskowym Instytucie Medycznym w Warszawie stopień doktora nauk medycznych otrzymały: Katarzyna Lewczuk na podstawie rozprawy „Ocena wyników obniżenia ciśnienia wewnątrzgałkowego i profilu bezpieczeństwa faskoklerekto-mii głębokiej nieperforującej z implantacją SK-gelu – obserwacje średnioterminowe” oraz Karolina Krix-Jachym na podstawie rozprawy „Ocena leczenia jaskry złośliwej jako powikłania operacji przetokowych”.

Moje gratulacje.

W dniach 18–20 października 2012 roku w Poznaniu odbyła się XXII Konferencja Sekcji Strabologicznej PTO pod patronatem Katedry Okulistyki i Kliniki Okulistycznej UM w Poznaniu.

Przewodniczącą Komitetu Naukowego i Organizacyjnego była dr hab. n. med. Anna Gotz-Więckowska. W dniu otwarcia konferencji wykład inauguracyjny poświęcony Profesor Krystynie Krzyszkowej – twórczyni polskiej szkoły strabologicznej – w 10. rocznicę Jej śmierci wygłosiła dr n. med. Ewa Wójcik.

Oprócz sesji poświęconych diagnostyce i terapii zeza odbyły także bardzo ciekawe sesje na temat orbitopatii tarczycowej, oczopląsu i akomodacji. Podjęto też próbę dyskusji w ramach okrągłego stołu nad trudnymi przypadkami przysparzającymi problemów diagnostycznych czy też terapeutycznych. Bardzo dobry pomysł.

Po raz kolejny uczestnicy mieli okazję wysłuchać bardzo ciekawych wykładów Profesora Jonathana M. Holmesa z Mayo Clinic w USA na temat postępowania w przypadkach: porażenia nerwu IV u dzieci i dorosłych, niedomogi konwergencji, dwojenia związanego z zaćmą i chirurgią refrakcyjną.

Konferencja ta, podobnie jak poprzednia, była bardzo dobrze zorganizowana zarówno pod względem naukowym, jak i towarzyskim. Pragnę podziękować Pani Docent oraz Koleżankom i Kolegom z Komitetu Organizacyjnego za zorganizowanie kolejnej konferencji na wysokim poziomie.

W dniach 29–30 listopada 2012 roku w Katowicach odbył się Śląski Meeting Siatkówkowy. Przewodniczącym komitetu naukowego i gospodarzem konferencji był profesor Edward Wylęgała. Tegoroczna konferencja była poświęcona możliwościom diagnostycznym i nowym strategiom terapeutycznym stosowanym w leczeniu retinopatii cukrzycowej. Podziękowania dla Pana Profesora Wylęgały i Jego Współpracowników.

W dniach 15–17 lutego 2013 roku odbył się – po raz pierwszy w Polsce – 17. Zimowy Meeting ESCRS (European Society of Cataract and Refractive Surgeons), w którym udział wzięło około 1200 okulistów z całego świata, w tym ponad 600 lekarzy z Polski. Miejszem obrad było Warszawskie Centrum EXPO XXI.

Należy podkreślić, że delegaci z Polski wnieśli znaczący wkład we współtworzenie programu naukowego zjazdu – wygłosili 36 referatów i przedstawili 27 prac na posterach elektronicznych. Nasi Profesorowie prowadzili wiele kursów oraz byli moderatorami i przewodniczącymi licznych sesji naukowych. Dużym zainteresowaniem cieszyła się sesja „chirurgii na żywo” – bezpośrednio transmitowano przebieg czterech operacji, które wykonywano w Samodzielnym Publicznym Klinicznym Szpitalu Okulistycznym w Warszawie. Profesor Zoltan Z. Nagay (z Budapesztu) i prof. Jacek P. Szaflik (z Warszawy) przeprowadzili operacje usunięcia zaćmy z zastosowaniem lasera femtosekundo-

Fot. 4a. 17. Zimowy Meeting ESCRS – w tym roku odbył się w dniach 15 – 17 lutego w Warszawskim Centrum EXPO XXI.

Fot. 4b. Profesor Wojciech Omulecki, przewodniczący Polskiego Towarzystwa Okulistycznego, z zarządem ESCRS podczas 17. Zimowego Zjazdu ESCRS – kolejno: Oliver Findl, Rudy Nuijts, Roberto Bellucci, Wojciech Omulecki, Peter Barry.

wego – dr med. Gabor B. Scharioth (z Recklinghausen) wykonał zabieg usunięcia zaćmy metodą fakoemulsyfikacji, a dr n. med. Anna Kamińska (z Warszawy) przeprowadziła zabieg przeciwnajskrowy wszczepienia implantu ExPress.

Szczególne zainteresowanie wzbudziły operacje zaćmy z zastosowaniem lasera femtosekundowego – trzeba dodać, że w ramach „chirurgii na żywo” w Polsce przeprowadzono je po raz pierwszy. Laser femtosekundowy pozwala na znaczące zredukowanie ilości energii ultradźwiękowej potrzebnej do usunięcia zaćmy, a w części przypadków umożliwia całkowite jej wyeliminowanie. Dużą zaletą tej techniki jest to, że gwarantuje precyzję i zapewnia powtarzalność elementów operacji.

Po raz pierwszy w historii ESCRS na tegorocznym zjeździe zorganizowano sesję dla młodych okulistów, wzięło w niej udział 160 osób. Na filmach pokazywano operacje zaćmy, które wykonywali początkujący młodzi chirurdzy, a następnie je omawiano. Doktor Peter Barry, prezydent ESCRS, uznał, że sesja dla młodych okulistów była przedsięwzięciem, które odniosło sukces, i zapowiedział, że takie sesje będą organizowane na następnych zjazdach.

Moje gratulacje dla pomysłodawców i organizatorów.

Jedną z sesji 17. Zimowego Meetingu ESCRS zorganizowana była przez Sekcję Chirurgii Zaćmy i Chirurgii Refrakcyjnej Polskiego Towarzystwa Okulistycznego. Przedstawiono na niej 13 prac, które dotyczyły operacji zaćmy u dzieci, chirurgicznej korekcji starczowzroczności, operacji zaćmy z zastosowaniem lasera femtosekundowego, oceny narządu wzroku po wszczepieniu różnych typów soczewek u pacjentów z zaćmą oraz stożkiem rogówki.

Wieczorem, 15 lutego, w salach Fortecy odbył się koktajl powitalny, który uczestnicy wspominają bardzo miło.

W dniach 26–27 kwietnia 2012 roku w Paryżu odbył się kolejny egzamin europejski z okulistyki. Przystąpiło do niego łącznie 358 osób, nieznacznie więcej niż rok wcześniej (nie zdało około 10% osób). Zdawało go sześć osób polskich lekarzy:

Fot. 5. Na wspólnym zdjęciu lekarze z Polski, którzy zdali egzamin EBO i uzyskali tytuł FEBO (Fellow of European Board of Ophthalmology), i Prezydent European Board of Ophthalmology (EBO), Wagih Aclimandos, podczas uroczystości wręczenia dyplomów – od lewej: Marta Pawlak (Poznań), Karolina Dembska (Wrocław), Wagih Aclimandos (FRCS, FRCOphth, FEBO), Joanna Miniewicz-Kurkowska (Katowice), Marta Kowalska (Warszawa), Krzysztof Mika (Kraków), Maria Żejmo (Szczecin).

Karolina Dembska, Marta Kowalska, Krzysztof Mika, Joanna Miniewicz-Kurkowska, Marta Pawlak, Maria Żejmo. Jest to najliczniejsza od 5 lat grupa polskich lekarzy – egzamin zdali wszyscy.

Moje gratulacje.

Egzamin z okulistyki w sesji jesiennej wypadł znacznie gorzej niż w poprzednich latach. Do egzaminu testowego przystąpiło 87 osób. Nie zdało 55,17%. Myślę, że sesja wiosenna wypadnie lepiej.

Jak informuje nas dr Jan Witkiewicz, 23 lutego br. w Kalnicy nieopodal Wetliny odbyły się XV Ogólnopolskie Zawody Narciarskie Okulistów. W szranki stanęło 43 zawodników ze wszystkich niemal zakątków Polski. Wśród pań najlepszą punktację łączną i 1. miejsce zdobyła Magdalena Zamorska (Gorlice), wyprzedzając Justynę Dobrucką (Rzeszów) oraz Agatę Sobkowicz (Krosno). Wśród panów ponownie (który to już raz z kolei?) zwyciężył Piotr Skopiński reprezentujący stolicę, a za nim uplasowali się Tomasz Cieślak (Kielce) oraz Jan Witkiewicz (Przemysł). Do wzięcia udziału w konkursie zaproszono też gości – najlepsi w tej kategorii to Agnieszka Gwóźdź-Cieślak oraz Michał Zamorki. Ponieważ zawody zainteresowały także dzieci, zorganizowano je i dla najmłodszych – zwyciężył Kuba Świstak z Jasła przed Zosią i Tosią Witkiewicz z Przemysła. Zawody zakończono przy ognisku na stoku, a następnie w gościnnych podwojach zajazdu Niedźwiadek w Smereku, tam po kolacji odbył się koncert flamenco zorganizowany przez firmę Gauder. Jak pisze dr Jan Witkiewicz, impreza nie doszłaby do skutku, gdyby nie wsparcie takich firm jak: Alcon Polska, MDT, Optotech, Pharm Supply, Thea, Ursapharm, którym dr Witkiewicz składa gorące podziękowania. Zwycięzcom zawodów gratuluję, a Panu Doktorowi dziękuję za zorganizowanie tak wspaniałej imprezy.

Fot. 6. XV Ogólnopolskie Zawody Narciarskie Okulistów, Kalnica 2013.

Na zakończenie ponawiam prośbę o wsparcie w tworzeniu kroniki. Proszę gorąco o nadsyłanie informacji nt. ważnych wydarzeń, które dotyczą Państwa klinik i szpitali – najlepiej na adres: adkarczewicz@gmail.com

Z góry za nie dziękuję.

Prof. dr hab. n. med. Danuta Karczewicz